

Plan för klimatarbetet i Köpings kommun

Beslutsdelen

KÖPINGS KOMMUN

© Köpings kommun

Rapporten skriven av:
Arbetsgruppen för "klimatplanen", 2013-02-08

Antagen av:
Kommunfullmäktige 2013-04-28

Rapporten finns även att läsa och ladda ner på www.koping.se.

Innehåll

Varför en plan för klimatarbetet?	5
Klimatplanen består av olika delar	6
Utgångsläget i Köpings kommun	7
Energitillförsel och energianvändning	7
Utsläpp av klimatgaser	7
Energianvändning i kommunens egen verksamhet	8
De nationella energi- och klimatmålen	10
Köpings kommuns långsiktiga vision	11
Övergripande mål för Köpings kommun	12
Delmål med nyckeltal	13
Delmål för Köpings kommun som geografiskt område	13
Delmål för Köpings kommun som organisation	14
Åtgärder och ansvar	15
Uppföljning och redovisning	16
Handlingsplan 2013-2015	17

Varför en plan för klimatarbetet?

Klimatet håller på att förändras. Forskarna har på bred front kommit fram till att förändringarna beror på utsläpp av gaser som skapar växthuseffekt. En betydande del av dessa utsläpp är resultatet av mänskliga verksamheter.

Växthuseffekten har redan orsakat en ökning av medeltemperaturen på jorden. Medeltemperaturen kommer sannolikt att fortsätta öka under kommande decennier, för att till år 2100 nå en nivå som beräknas ligga någonstans mellan +1,4°C och +5,8°C högre än år 1990.

För att hejda klimatförändringarna måste halten av växthusgaser i atmosfären i enlighet med FNs ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att påverkan på människan och naturen inte blir farlig. Åtgärder behöver sättas in snabbt och kraftfullt på såväl global som nationell, regional och lokal nivå. Köpings kommun som organisation och alla som bor och verkar i Köpings kommun spelar en viktig roll.

Kommunen har stort inflytande på det lokala planet genom ansvar för energiplanering, fysisk planering, upphandling, utbildning, tillsyn och som ägare och ansvarig för drift och underhåll av tekniska anläggningar och fastigheter med mera. Kommunen har även stora möjligheter att påverka utvecklingen genom att föregå med gott exempel samt genom opinionsbildning, information och rådgivning.

Genom att upprätta Plan för klimatarbetet i Köpings kommun ökar möjligheterna att arbeta systematiskt med energi- och klimatfrågorna. Köpings kommun kan därigenom ta sin del av ansvaret för att nå målen på klimatområdet. Förhoppningen är också att kunna inspirera alla som bor och verkar i kommunen att agera klimatsmart i vardagen. Genom att föregå med gott exempel i den egna verksamheten visar Köpings kommun vägen.

Klimatplanen består av olika delar

Plan för klimatarbetet i Köpings kommun (förkortas klimatplanen i texten nedan) består av två delar – en faktadel och en beslutsdel och innehåller också kommunens energiplan och energieffektiviseringsstrategi.

Den här delen, beslutsdelen, innehåller en handlingsplan som visar vägen i arbetet. Här finns målen, nyckeltalen för uppföljning och åtgärderna. Tanken med att göra en beslutsdel är att underlätta arbetet med att hålla klimatplanen levande. Det ska vara lätt att göra uppföljningar och besluta om nya delmål och åtgärder allteftersom energi- och klimatarbetet går framåt.

I klimatplanens andra del, faktadelen, finns bakgrundsinformation om energi- och klimatfrågor och sådant som enligt lagkrav ska ingå i en energiplan.

Miljöbedömning har också gjorts och en miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram. Den utgör underlag för kommunfullmäktiges beslut om klimatplanen. Miljökonsekvensbeskrivningen finns som ett separat dokument.

Utgångsläget i Köpings kommun

Energitillförsel och energianvändning

Som nuläge och jämförelseår att utgå ifrån har valts år 2009 (eftersom det är en viss eftersläpning när det gäller tillgängliggörande av statistik). Total energitillförsel till Köpings kommun var då cirka 1 120 GWh. Den totala, slutliga energianvändningen inom Köpings kommun var samma år cirka 1 160 GWh. Orsaken till att slutanvändningen är lite större än tillförseln, trots att förluster finns i fjärrvärmeverk och i el- och fjärrvärmenätet, är att en avsevärd mängd industrispillvärme används vid fjärrvärmeproduktionen i Köping. Denna energimängd används så att säga ”två gånger”.

I diagrammet nedan visas den tillförda energin på vänstra sidan och hur den används i Köpings kommun kan ses på den högra sidan.

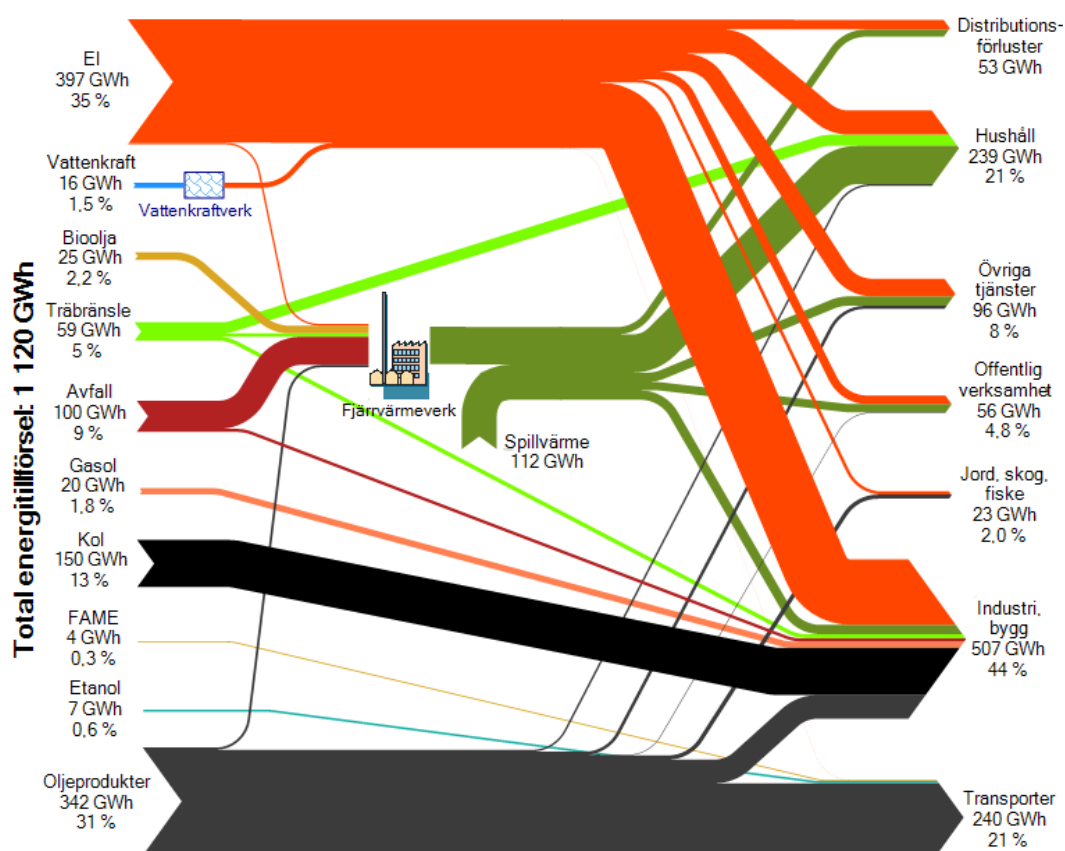

Diagram 1 Tillförd energi, använd energi och fördelningen i procent av totalen. Statistik från år 2009. Diagrammet är framtaget av Klimatskyddsbyrån 2012-03-20.

Utsläpp av klimatgaser

Utsläppen av klimatgaser (kallas även växthusgaser) är högre i Köpings kommun än genomsnittligt i länet och i landet. I Köpings kommun släpptes det ut 19,2 ton växthusgaser per invånare år 2009. I Västmanlands län var den genomsnittliga siffran samma år 8,7 ton per invånare. Att det blir så höga utsläpp av växthusgaser räknat per person i Köpings kommun beror på att det finns en stor andel energikrävande processindustri i kommunen i förhållande till invånarantalet.

I klimatgasutsläppen ingår förutom koldioxid också ett antal andra gaser med klimatpåverkan, till exempel lustgas. Om man räknar om alla utsläpp i förhållande till koldioxid när det gäller klimatpåverkan så får man ett sorts mått, koldioxidekvivalenter, som brukar användas för att kunna redovisa och jämföra utsläpp av växthusgaser.

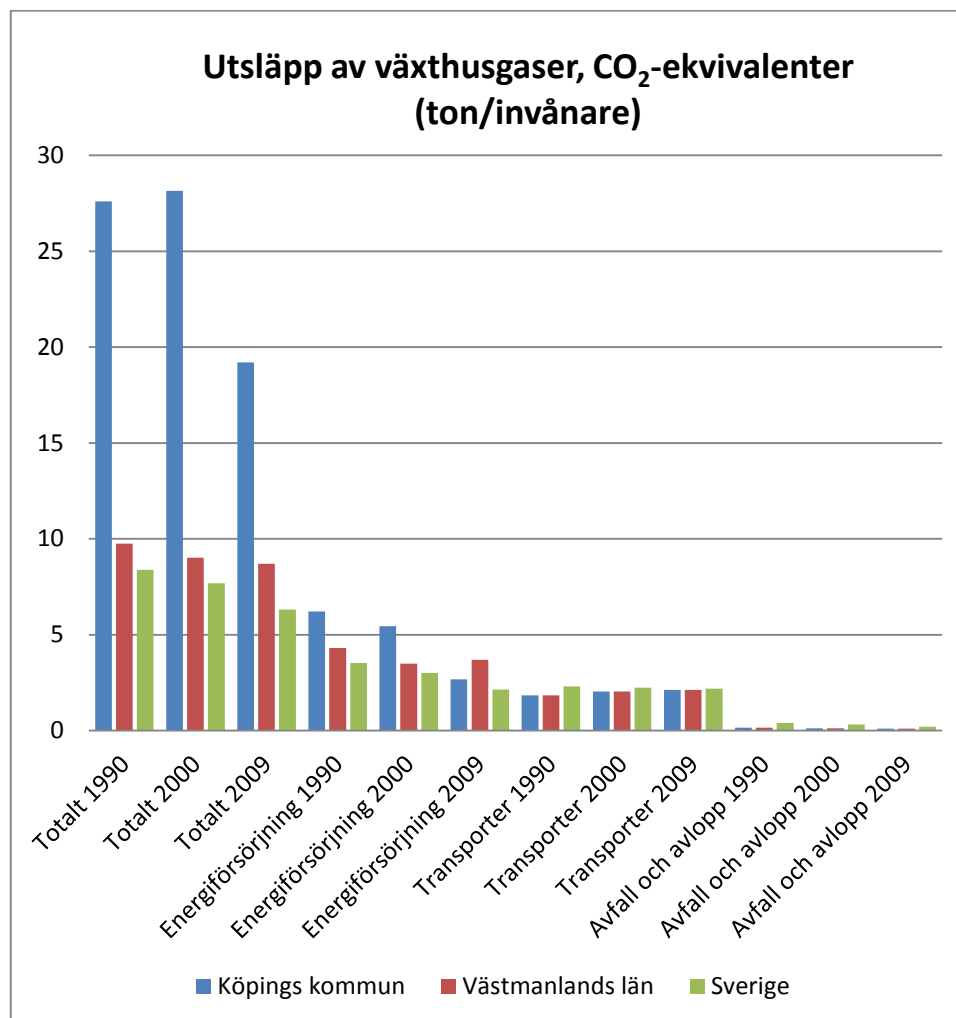

Diagram 2 Utsläppen av klimatgaser räknat som koldioxidekvivalenter totalt per invånare i Köping och från energiförsörjning, transporter samt avfall och avlopp. Industrin står för den huvudsakliga delen av återstoden av utsläppen upp till totalen. Statistik från år 2009 hämtade från rapporten "Nyckeltal energi och klimat 2011".

Energianvändning i kommunens egen verksamhet

Som utgångspunkt vid energieffektivisering i Köpings kommuns egen verksamhet används statistik om fastigheter och transporter från basåret 2009¹.

Fastigheter

Köpings kommun äger fastigheter med en sammanlagd bruksarea på 136 000 kvadratmeter.

Köpings Bostads AB är ett helägt kommunalt bolag som äger och förvaltar cirka 2 700 lägenheter i Köpings tätort, Kolsva och Munktorp med en sammanlagd yta på cirka 235 000 kvadratmeter.

¹ Statistiken är hämtad ur Köpings kommuns energieffektiviseringsstrategi, antagen i kommunfullmäktige 2011.

År 2009 köpte Köpings kommun 59 307 MWh fjärrvärme och 26 904 MWh el för användning i bostäder och lokaler.

Fjärrvärmerna som distribueras i Köpings kommuns fjärrvärmenät kommer från:

- spillvärme (överskottsvärme från industrin Yara)
- avfallsförbränning (Norsa, ägs och drivs av Vafab Miljö)
- elpanna (Yara)
- biopannorna i Kolsva och i Köping (ägs av kommunen)

Elen som användes 2009 köptes in via elavtal med Kraft och Kultur och kom uteslutande från förnybara energikällor.

Transporter

Köpings kommun förfogade över totalt 72 personbilar år 2009, varav 36 ägdes av kommunen och resterande 36 var leasingfordon eller motsvarande. Fordonsbränslet till dessa var i huvudsak diesel och bensin. Förnybart bränsle (E-85) utgjorde cirka 14 % av den totala bränslevolymer.

Antal körda fordonskilometrar med personbilar i tjänsten var:

320 000 km kommunägda och leasingbilar

315 124 km privata bilar använda i tjänsten

Köpings kommun är inte delägare i något kollektivtrafikbolag.

De nationella energi- och klimatmålen

Det långsiktiga nationella målet är att den globala ökningen av medeltemperaturen begränsas till högst två grader Celsius².

De nationella energi- och klimatmålen för år 2020 är:

- 40 procent minskning av klimatutsläppen
- Minst 50 procent förnybar energi
- 20 procent effektivare energianvändning
- Minst 10 procent förnybar energi i transportsektorn

Målet att klimatutsläppen för Sverige år 2020 ska vara 40 procent lägre än utsläppen år 1990 gäller för de verksamheter som inte omfattas av systemet för handel med utsläppsrätter. Det innebär att utsläppen av växthusgaser år 2020 ska vara cirka 20 miljoner ton koldioxidekvivalenter lägre för den icke handlande sektorn i förhållande till 1990 års nivå. Sedan år 1990 och fram till år 2007 har utsläppen minskat med fyra miljoner ton i den icke handlande sektorn.

Energieffektiviseringsmålet till år 2020 ska omfatta samtliga samhällets sektorer och inkludera effektiviseringar i alla steg av energitillförseln. Målet innebär att energianvändningen per BNP-enhet minskas med 20 procent mellan år 2008 och år 2020.

² Klimat- och energipolitik för en hållbar framtid, Regeringskansliet, Promemoria 2009-03-11, rev 2009-03-13

Köpings kommuns långsiktiga vision

Vision 2050

”Energitillförseln baseras på förnybara energikällor och energianvändningen är effektiv i samhällets alla delar. Köpings kommun som geografiskt område har inga nettoutsläpp av klimatgaser år 2050.”

Övergripande mål för Köpings kommun

Tre övergripande mål har tagits fram för inriktningen på energi- och klimatarbetet i Köpings kommun. Dessa mål tar sikte på år 2020. Målen innebär att i kommunen, det vill säga både i den egna organisationen och inom Köpings kommuns geografiska område, ska vi:

- 1 Minska och effektivisera energianvändningen
- 2 Minska utsläppen av klimatgaser
- 3 Öka användningen av förnybar energi
- 4 Delmål med nyckeltal

Till varje övergripande mål har flera mätbara delmål med nyckeltal för uppföljning tagits fram. Delmålen för Köpings kommun sträcker sig tidsmässigt till år 2015 eller år 2020. År 2015 bedöms en första översyn och eventuellt revidering av klimatplanen och delmålen komma att bli aktuell.

Delmålen har delats upp i två delar. Först redovisas målen för Köpings kommun som geografiskt område och sedan för Köpings kommun som organisation.

Numreringen visar vilket av de övergripande målen (1, 2 eller 3) som respektive delmål huvudsakligen hör ihop med. Bokstäverna har lagts till som en löpande numrering för att lättare kunna beskriva vilka åtgärder i handlingsplanen i avsnitt 10, som är kopplade till vilka delmål.

Delmål med nyckeltal

Till varje övergripande mål har flera mätbara delmål med nyckeltal för uppföljning tagits fram. Delmålen för Köpings kommun sträcker sig tidsmässigt till år 2015 eller år 2020. År 2015 bedöms en första översyn och eventuellt revidering av klimatplanen och delmålen komma att bli aktuell.

Delmålen har delats upp i två delar. Först redovisas målen för Köpings kommun som geografiskt område och sedan för Köpings kommun som organisation.

Numreringen visar vilket av de övergripande målen (1, 2 eller 3) som respektive delmål huvudsakligen hör ihop med. Bokstäverna har lagts till som en löpande numrering för att lättare kunna beskriva vilka åtgärder i handlingsplanen i avsnitt 10, som är kopplade till vilka delmål.

Delmål för Köpings kommun som geografiskt område

- 1A Energianvändningen ska minska varje år till år 2020 genom effektivisering och hushållning.

Nyckeltal: Energianvändningen i MWh/år per invånare i Köpings kommun är lägre än energianvändningen i MWh/år per invånare föregående år.

- 1B Restavfallet i "gröna tunnan" ska minska varje år till år 2020 genom att utsorteringen av bioavfall som kan rötas till biogas och annat avfall som kan återanvändas eller materialåtervinnas ökar.

Nyckeltal: Restavfall i kg/år per invånare i Köpings kommun.

- 1C Användningen av direktverkande el för uppvärmning ska minska varje år till år 2020.

Nyckeltal: Den använda direktverkande elenergin i MWh/år är lägre än den använda direktverkande elenergin i MWh/år föregående år.

- 2A Cykeltrafiken ska öka varje år och ha fördubblats från år 2013 till år 2020.

Nyckeltal: Antal cyklister vid mätning jämfört med antalet cyklister 2013 vid samma typ av mätning, %.

- 2B Utsläppen av klimatgaser från industriell verksamhet ska minska varje år till år 2020.

Nyckeltal: Utsläpp av dikväveoxid (lustgas), halogenerade kolväten ("köldmedia"), metangas och koldioxid omräknat i ton koldioxidekvivalenter/år i förhållande till årsomsättningen i Mkr/år ska varje år minska jämfört med föregående år.

- 3A Minst 50 procent av hushållens totala energianvändning ska komma från förnybara källor år 2020.

Nyckeltal: Antal MWh som kommer från förnybara energikällor i relation till hushållens totala energianvändning, %.

Delmål för Köpings kommun som organisation

- 1D Genom att optimera energieffektiviteten och minska energianvändningen ska energianvändningen i fastigheter som kommunen och Köpings Bostads AB äger och brukar minska med 20 procent från år 2009 till år 2020.

Nyckeltal: Använd energi kWh/m²år jämfört med år 2009 kWh/m²år, %.

- 2C Kommunen, inklusive Köpings Bostads AB, ska minska de fossila koldioxidutsläppen från kommunens egna personbilstransporter samt fastigheter med 90 procent till år 2020 jämfört med år 2009.

Nyckeltal: Antal ton utsläppt fossil koldioxid jämfört med år 2009, %.

- 3B Minst 50 procent av antalet km som körs med personbilar i tjänsten körs på förnybara bränslen (exempelvis etanol eller biogas) alternativt el (elhybrid) år 2015.

Nyckeltal: Antal km körda på förnybart bränsle eller el utav totalt antal km i tjänsten, %.

- 3C Alla personbilar som används i tjänsten inom den kommunala verksamheten drivs av förnybara bränslen år 2020.

Nyckeltal: Antal personbilar som drivs med förnybart bränsle utav totalt antal personbilar som används i tjänsten, %.

Åtgärder och ansvar

Åtgärder för att nå målen har arbetats fram och utgör själva handlingsplanen i Plan för klimatarbetet i Köpings kommun, se avsnitt 10. Av respektive åtgärd framgår när den ska vara genomförd och vem som har det övergripande ansvaret för genomförandet.

En del av åtgärderna är av mindre omfattning och kan bli klara på kort tid, medan andra kommer att ta längre tid. Vissa åtgärder kommer att engagera enstaka aktörer och andra kräver en bred uppslutning.

Varje åtgärd syftar till att bidra till uppfyllelse av minst ett av delmålen i klimatplanen. Kopplingen till delmålen framgår i handlingsplanen. Två undantag finns; Åtgärd 5 och 6. Dessa båda åtgärder är desamma som Köpings kommun redan tidigare har rapporterat till Energimyndigheten att man har valt att arbeta med för att uppfylla kraven i förordning (2009:893) om energieffektiva åtgärder för myndigheter. De valda åtgärderna har lyfts in oförändrade i handlingsplanen.

Handlingsplanen sträcker sig tidsmässigt över de tre kommande åren, 2013-2015, men kommer att kunna förändras vartefter erfarenheter vinnas och ny kunskap kommer fram.

När åtgärder i handlingsplanen har genomförts kan de bytas ut mot nya. På så sätt tar vi oss steg för steg fram till målen för år 2015 och med sikte på målen för år 2020 i Plan för klimatarbetet i Köpings kommun.

Uppföljning och redovisning

För det fortsatta arbetet är det viktigt att klimatplanen blir ett levande dokument med realistiska och genomförbara åtgärder. Därför bör handlingsplanen med åtgärder följa det årliga budgetarbetet. På så sätt skapas förutsättningar för ett kontinuerligt klimatarbete som ger utrymme för utveckling och förbättring.

Kommunens interna miljöarbete följs upp årligen och presenteras i en miljöredovisning som belyser kommunens insatser under året och ställs till kommunstyrelsen. Redovisningen sker med utgångspunkt från miljöledningssystemet och uppföljningen grundas primärt på formulär som fylls i av respektive förvaltning och bolag. Här ingår bland annat uppgifter från Köpings Bostads AB, de kommunala fastigheternas förvaltare och uppgifter avseende transporter inom kommunens egna verksamheter.

Den årliga miljöredovisningen utökas med resultatet av uppföljningen av Plan för klimatarbetet i Köpings kommun och ger därigenom ett underlag för att vid behov formulera nya mål och åtgärder.

Inrapportering till Energimyndigheten avseende arbetet inom ramen för energieffektiviseringsstödet samt åtgärder med anledning av förordningen om energieffektiva myndigheter sker via inrapporteringsverktyget E-kanalen. Tekniska kontoret ansvarar för den årliga inrapporteringen.

Handlingsplan 2013-2015

Åtgärd 1 Energieffektivisera i hushåll

Beskrivning av åtgärden	Genomföra minst en energieffektiviseringskampanj riktad till hushållen varje år.
Ansvarig	Stadsarkitektkontoret
Genomförande/klart	2013, 2014, 2015
Hör ihop med delmål	1A, 1C

Åtgärd 2 Tydlig rollfördelning i kommunens energi- och klimatarbete riktad till näringslivet

Beskrivning av åtgärden	Se över intern rollfördelning, ansvar, samordning och samverkan mellan energitillsyn enligt miljöbalken, energi- och klimatrådgivning, näringslivsrådgivning och nätverkande.
Ansvarig	Stadskansliet
Genomförande/klart	2013
Hör ihop med delmål	1A, 2B

Åtgärd 3 Energieffektivisera inom industrin

Beskrivning av åtgärden	Kommunen håller i ett energievenemang för företag årligen, (exempelvis dialogträff eller företagsfrukost).
Ansvarig	Miljökontoret
Genomförande/klart	2013, 2014, 2015
Hör ihop med delmål	1A, 2B

Åtgärd 4**Energieffektivisera vid ombyggnation**

Beskrivning av åtgärden	Energieffektiviseringsfrågan belyses i alla byggsamråd och fokuseras särskilt på vid ombyggnation av äldre bebyggelse.
Ansvarig	Stadsarkitektkontoret
Genomförande	Fortlöpande
Hör ihop med delmål	1A, 1C, 1D, 2C, 3A

Åtgärd 5**Utnyttja energibesiktningar i kommunens egna fastigheter**

Beskrivning av åtgärden	Utnyttja energibesiktningar och genomföra rekommendationerna i dessa.
Ansvarig	Stadskansliet
Genomförande	Fortlöpande
Hör ihop med delmål	Hör ihop med energieffektiviseringsstrategin beslutad 2011 och utgör vald åtgärd, nr 5, i förordning 2009:893.

Åtgärd 6**Energieffektivisera kommunens egna byggnader**

Beskrivning av åtgärden	Energieffektivisera det kommunala byggnadsbeståndet.*
Ansvarig	Stadskansliet
Genomförande	2013-2015
Hör ihop med delmål	Hör ihop med energieffektiviseringsstrategin beslutad 2011 och utgör vald åtgärd, nr 6, i förordning 2009:893 * I förordningstexten lyder åtgärd 6 i sin helhet: "Köpa in eller hyra energieffektiva byggnader eller delar av dessa, eller vidta åtgärder för att göra byggnader som myndigheten redan äger eller hyr mer energieffektiva."

Åtgärd 7**Minska primärenergianvändningen**

Beskrivning av åtgärden	Kontinuerligt utöka spillvärmediskussionen till att omfatta fler tänkbara leverantörer och användare.
Ansvarig	Tekniska kontoret
Genomförande	2013-2015
Hör ihop med delmål	1C, 2C

Åtgärd 8**Energieffektivisera transporterna**

Beskrivning av åtgärden	Införa bilpool i Köpings kommuns organisation samt skapa en anslagstavla för samåkning på kommunens hemsida.
Ansvarig	Tekniska kontoret
Genomförande/klart	2013
Hör ihop med delmål	1A, 2C

Åtgärd 9**Minska energiförbrukningen och utsläppen vid bilkörning i kommunens tjänst**

Beskrivning av åtgärden	Upphandla och genomföra utbildning i sparsam körning/Eco-driving för anställda i kommunen som kör bil i tjänsten.
Ansvarig	Samtliga förvaltningar
Genomförande/klart	2013-2015
Hör ihop med delmål	1A, 2C

Åtgärd 10**Öka det klimatsmarta resandet**

Beskrivning av åtgärden	Genomföra en klimatrelaterad kampanj årligen i syfte att få allmänheten och kommunens anställda att åka mer kollektivt samt välja cykel/promenera framför att åka bil.
Ansvarig	Miljökontoret
Genomförande/klart	2013, 2014, 2015
Hör ihop med delmål	1A, 2A, 2C

Åtgärd 11**Mer gång- och cykeltrafik i centrum**

Beskrivning av åtgärden	Öka utrymmet i de centrala delarna av Köpings tätort för oskyddade trafikanter i syfte att öka säkerheten och uppmuntra fler till att gå och cykla i stället för att åka bil på korta sträckor.
Ansvarig	Tekniska kontoret
Genomförande/klart	2013-2015
Hör ihop med delmål	2A

Åtgärd 12**Produktion av förnybar elenergi**

Beskrivning av åtgärden	Projektera och uppföra minst en solpark.
Ansvarig	Stadskansliet
Genomförande/klart	2015
Hör ihop med delmål	3A

Åtgärd 13
Mer förnybar energi

Beskrivning av åtgärden	Uppföra solcellsanläggning på/vid minst en kommunal byggnad.
Ansvarig	Stadskansliet
Genomförande/klart	2015
Hör ihop med delmål	2C, 3A

Åtgärd 14
Förnybara bränslen i kommunens nya bilar

Beskrivning av åtgärden	Upphandla fordon som drivs av förnybara bränslen alternativt el vid all nyanskaffning i kommunens verksamhet. För arbetsfordon när så är möjligt. Som utgångspunkt vid upphandling används Miljöstyrningsrådets baskrav.
Ansvarig	Tekniska kontoret
Genomförande	2013-2015
Hör ihop med delmål	3B, 3C

Åtgärd 15
Ökade klimatsmarta pendlingsmöjligheter

Beskrivning av åtgärden	Verka för förbättrad kollektivtrafik för att öka arbetspendlingen med buss och tåg mellan olika orter.
Ansvarig	Stadskansliet
Genomförande	Kontinuerligt
Hör ihop med delmål	1A, 2C

Åtgärd 16**Minskad klimatpåverkan från avfallshantering**

Beskrivning av åtgärden	Öka källsorteringen av avfall från verksamheter och hushåll och minska restavfallet i "gröna tunnan" från personalutrymmen, bostäder, skolor och lokaler.
Ansvarig	Samtliga förvaltningar och Västra Mälardalens Kommunalförbund
Genomförande/klart	2013, 2014, 2015
Hör ihop med delmål	1B

Åtgärd 17**Tydliggörande av klimatpåverkan vid kommunala beslut**

Beskrivning av åtgärden	Införa som rutin att klimatpåverkan redovisas inför alla större beslut i kommunen, inklusive beslut rörande upphandling.
Ansvarig	Stadskansliet
Genomförande	2013-2015
Hör ihop med delmål	1D, 2B, 2C, 3B, 3C

Åtgärd 18**Ökat engagemang för energieffektivisering i skolan**

Beskrivning av åtgärden	En temadag eller ett evenemang inom energieffektivisering genomförs årligen i ett förvaltningsövergripande samarbete där barn/elever ges möjlighet att vara med och vara inspiratörer.
Ansvarig	Barn- och utbildningsnämnden
Genomförande	2013, 2014, 2015
Hör ihop med delmål	1A, 1D

Åtgärd 19**Inspiration för en mer klimatsmart vardag**

Beskrivning av åtgärden	Inspirationsmaterial om klimatsmart mat och andra tips på klimatsmarta val i vardagen lyfts fram på kommunens hemsida samt på intranätet "Insidan". Livsstilsfrågor kommuniceras genom att lyfta fram testa-dig-själva applikationen "Klimatkontot" så att det blir lätt att hitta på hemsidan.
Ansvarig	Miljökontoret
Genomförande	2013-2015
Hör ihop med delmål	1A, 2A, 3A